

קול פהיכל

קול פהיכל:
077-2115136

לימוד עניני הפקדש והמצוות הנוהגות בזמן שיהיה קיים במהרה בימינו

שקלים

שקלים יסוד בנין הבית

הגאון רבי נעם חיים טאוב שליט"א מרביני ישיבת "תורה בתפארתה" מתוך שיעור שיסמר א"ה (בשלושה 3) לקראת פרשת שקלים

אמרו חז"ל בפסיקתא לקח טוב כי תשא, "כל העובר על הפקודים וגו', שנה עליו לדורות, שבזמן שבית המקדש קיים היה אדם שוקל שקליו ומתכפר לו שהיה שקלו מצטרף עם כל ישראל וקונין מהם תמידין ושאר קרבנות צבור, עכשיו שאין בית המקדש קיים חייב ליתן מתנות לאבינוים, דכתוב ומשלוש מנות איש לרעהו ומתנות לאבינוים (אסתר טו כב), ואין צריך לומר בפורים, אלא אפילו בשאר ימות השנה, כשעני בא לך דמי שהוא צריך למתנות חייב אתה ליתן לו".

מבואר בדבריהם ענין יסודי, ראשית, שדין שקלים הוא דין הנוהג לדורות, ואינו היכי תמצ'י לחוד מכח הצורך שיהיה שקלים לקרבנות בבית המקדש, אלא עצם נתינת השקלים בה מתקיים 'לכפר על נפשתיכם'. ועוד מבואר שמכלל הנתונים לצדקה שאדם חייב בהם, וכולם עומדים תחת השקלים, וכמבואר בגמ' ב"ב ט. א"ר אלעזר בזמן שביהמ"ק קיים אדם שוקל שקלו ומתכפר לו, עכשיו שאין ביהמ"ק קיים אם עושין צדקה מוטב. ומ"מ העיקר שבהם הוא תקנת חז"ל לתת פורים מתנות לאבינוים.

והענין בזה מבואר מיניה וביה בדברי המדרש כאן, שמעלת השקלים הוא שבהם 'מצטרף' עם כל ישראל. ומתוך אותו צירוף הוא שהקהל כאחד קונים קרבנות צבור. ולא בכדי אותם שקלים נעודו יחד עם כל למנות את ישראל, שסכנת המנין הוא העמדת כל פרט לעצמו, והתקנה היא אדרבה להכניסו במנין עצמו לכלל, בכך שהוא נתינה המצרפת את כל אחד מישראל לכלל אחד.

ויש לבאר שמצינו שכל הצבור בתשובה הוא כח אחד, וכפי שאמרו בגמ' ביבמות קד: שעל צבור נאמר מי כה' אלקינו בכל קרבנו אליו. שנשמת לכל ישראל אחוזה מתחת כסא הכבוד במקום שאליו לא מגיע פגם החטא, ששורש נשמת ישראל לעולם אחוזה בה' ית' באופן החלטי שרצוננו לעשות רצונך. וכאשר מתאספים כלל ישראל יחד, מגיעים למקום זה ונפקע בו מציאות של שייכות לרצון אחר, ובכך נפקע החטא.

ומעתה, הרי לא באו ישראל להתקשר בעומק נפשם באותה מציאות הנקראת כנסת ישראל שבה אין מציאות אלא כרצוננו לעשות רצונך, עד אותה קבלת התורה מאהבה. וכפי שמבואר בדברי החת"ס (או"ח קפה) שרק מאותה קבלה חל בנפשות ישראל הגילוי שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני, מתוך שזוהו עומק מציאות רצונו אף של הקל שבקלים בישראל. ומקום זה, הוא המקום ממנו נמשכת התעלה לכלל ישראל, ועל כן מתוך קבלת התורה מאהבה התעלה ישראל להיות ארויים שיקבע בהם לדורות כח הכפרה שמתוך מהלך השקלים בו מתאחדים ישראל למציאות אחת.

ואמר הגאון הגדול ר"י דיויד שליט"א (כ' כסליו תשפ"ב) בביאור דברי הרמב"ן בפרשת משפטים עה"פ ויחזו את האלקים, שנאמר ויבלמה (דה"ב א יב) החכמה והמדע נתון לך וגו', מיד ויבא וישלם ויעש משתה לכל עבדיו (מ"ג ג טו). ואמר רבי אלעזר מכאן שעושין משתה לגמרה של תורה (שהש"ד א ט). ונאמר בודו אביו בהתנדבם לבנין בית המקדש ויבחו לה' זבחים ויעלו עולות לה' וגו' ויאכלו וישתו לפני ה' ביום ההוא בשמחה גדולה (דה"א א כט כא - כב), ואף כאן ביום חילונת התורה כן עשו. והנה, עוד השפלא שם שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב בדם, ואמר גילוי הרצון של שעה זו. וצ"ע, שלכא"י היה שם רק הכנה, לאסוף הכל לבנין המקדש, ומפני מה הוא ענין של גמרה של תורה. אלא שכתב הגר"א ז"ל שכאשר הביאו את כל הגדבה למקדש, נאמר שם ושכנתי בתוכם, ואמרו חז"ל בתוך כך אחד. שע"י אסיפת נדבת המשכן שאסף משה למשכן, ודהמע"ה ומלך נדבת שיהיה לכם של ישראל, אשר ידבנו 'לבו'. וכל נדבה שיהיה נותן לבנות את המשכן, הרי הוא נותן חלק מהלב שלו למשכן. וכל אסיפת הכסף נחשב כגמרה של תורה, ואף

שעדיין אין כאן אלא כסף, אלא שהתאסף כאן אסיפת לבם של כלל ישראל, מלובש באותם כסף וזהב. ואסיפת כלל הלבבות, הוא הציור השכלי של המשכן, שהוא כבר דרגא מסויימת של דבר שלם לעצמו, ושלב בבניין המשכן, שנשלם כאן אסיפת לבבות כלל ישראל. ועיקר המשכן הוא ה'בתוכם', בתוך לבו של כל אחד. ונמצא שממונו, הוא ביטוי לנתינת רצונו. שענין הכסף תמיד הוא הדבר שבו יכול להשיג את כל רצונו, מלשון 'כיסופים', וחמדת הלב. ויש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו, וכי אומרים הרצון, שמגיע למעלה מעצם חיינו, וממונו חביב מגופו הוא ביטוי לכל היכולת שלו להוציא לפועל את רצונו, ויכול בזה למשל להלביש עניים וכדו', והרצון של האדם מגיע למעלה מעצם החיים. ועל כך התפלל דוד אחרי כל אסיפת לבבות אלו, שמרה זאת לעולם. ודוד בנה מקדש של מעלה באסיפת לבבות אלו שמשתוקקים לבנות את המקדש. המקדש של מעלה, בנוי מלבם של ישראל, ולמטה הוא שבנוי מממונו בפועל. וכבר יש כאן סעודה לגמרה של תורה, שיש כאן חנוכת הבית, באסיפת לבבות ישראל. ע"כ מדבריו.

והוא הענין המדובר כאן, שכסדר באסיפת השקלים לקרבנות מונח מעשה של אסיפת כלל ישראל, עד שעליו שורה השכינה, והוא שורש הכפרה.

נמצא ששתי תקנות תקנו חז"ל שהעמידו בהם שייכות לכח ביהמ"ק באופן נצחי, ושתייהן אלו מתוך שני המועדים שחידשו חז"ל, חנוכה ופורים. האחת היא הענין שנתבאר, העמדת כח כפרת השקלים לדורות, בתקנת מתנות לאבינוים. והשנית, הדלקת נר חנוכה עליה אמרו חז"ל 'שלך לעולם עומדת', ויחסו בכך את ענין נר החנוכה כהמשך וקיום נצחי לחנוכת בית שני. ויש להעמיק למצוא במה משלמות זו את זו, ומתוך מה זכר לשני עניינים אלו השייכים למקדש, זה מתוך ענייניו של הפורים וזה מתוך ענייניו של חנוכה.

ונראה שמהלך הזכיה שתרשה השכינה בתוך ישראל תחילתו עבודה וסופו מתנה. וכך היה מתחילה במשכן, שמיד מתוך כריתת הברית וקבלת לוחות שניות ביו"כ פ נצטוו על המשכן, והזדרזו בתרומת המשכן ובהקמתו עד חנוכה, ועד שזכו שתשרה בו השכינה בר"ח ניסן, ואף מתחילה היה היעוד שמתוך מתן תורה יזכו ישראל שבירית מערעה"ם הפ הלוחות יתנו בארון ולבנות את המשכן, אלא שנטרפה היה השעה והטאו בעגל. ומונח בכך שכדי לזכות להשראת השכינה היו צריכים לעמוד באותו נסיון עצום של העגל, ורק מתוך שהיו עומדים בו בזה גופא היו זוכים למשכן, העומד על עבודתם של ישראל.

ומקביל לכך היה מהלך בית שני, שמתוך קבלת התורה מאהבה זכו לביאה שניה ולבנות את בית שני, אך עיקר גילוי כבודו של בית שני ועיקר חנוכתו היה בנסח החנוכה, שרק מתוכה היה ניכר רצונו של הש"ת בבית שני, וכפי שנתבאר מהכתובים המפורשים בנבואת חגי וזכריה, ולזכות לכך היו צריכים מתוך קבלת התורה להעמיד מהלך שלם של עבודה, בבנין בית שני מתוך מסירות גדולה, כמבואר בבבבאי, ולעמוד בכך משברי נסיונות גלות יון, ומתוך כך זכו לגילוי רצון הש"ת לשרות בתוכנו בחנוכת בית השמונאי.

ונמצא, שבפורים זכו ישראל להעמיד את האדנים והיסוד לבנין הבית, בכך שהעמידו את כח הצבור באהבה ואחדות בתקנת מתנות לאבינוים, העומדת לצרף את ישראל מעין השקלים, ולקבוע בכך מקום להשראת השכינה בישראל. ובחנוכה זכו ישראל שתתגלה התכלית והשראת השכינה בבית, ובה זכו להנציח את הארת השראת שכינתו של הקב"ה וגילוי רצונו להשיג על ישראל בנרות החנוכה, ששלך לעולם עומדת.

דבר המערכת

נודה על האמת: אם היה לנו כח של תנאים, לא היינו חולמים לתקן את קריאת ארבעת הפרשיות הללו.

למה לנו לקרא בדיוק את הפרשיות הכי לא רלוונטיות לגבינו? כבר כאלפיים שנה שעם ישראל לא נותן מחצית השקל, כי אין בשביל מה לתת, לצערנו. כאלפיים שנה שאנו קוראים 'זכור' בדקדוקים מופלגים, אבל זכרו של עמלק בכלל לא בכיוון להימחות. אף אחד מואיתנו לא זכה ליטרה באפר פרה, לא להעיד על החודש וגם לא להקריב קרבן פסח. אז למה, למה?

אם היו שואלים אותנו, היינו מעדיפים בודאי לתקן קריאת פרשת 'ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך' לפני ימי בין הזמנים, בכדי להזכיר לצעירים (וגם למבוגרים) לבלתי התרשל חלילה בלימוד התורה בימים אלו. או אולי היינו מתקנים קריאת פרשת 'שופטים' לפני הבחירות, 'ככל אשר יורה' כמובן - -

אבל ארבעת הפרשיות הללו? למה? רבנו של עולם, מה ראו חכמים על ככה?

התשובה פשוטה בתכלית. חז"ל מולמדים אותנו להיות מחוברים אל צורת החיים התקנית. עלינו להבין ולהשכיל את צורת ההתנהלות הנכונה של כלל ישראל.

גם אם עדיין לא זוכים בפועל לתת מחצית השקל, עלינו להבין שמדובר בהשתייכותם של כל אנשי ישראל העוברים על הפקודים לדבר אחד מרכזי - קרבנות הציבור והקשר התמידי עם אביהם שבשמים על ידי ממונם. לא מדובר כאן בגיוס תרומות או במצ"נ.ג. אם יבוא 'נדיב' לכסות את ההוצאות מכיסו או 'לסבסד' את מחצית השקל למשפחות ברוכות ילדים - הרעיון פסול מעיקרו: העשיר לא ירבה והדל לא ימעט. מדובר בשייכות פנימית אל המרכז האמיתי, וכולם כאחד שייכים לקרבנות לחם אשה לה'.

זרע עמלק עדיין חי וקיים, אבל האזהרות 'זכור' ולא תשכח חיות וקיימות יותר ממנו - העולם חייב להיות מתוקן במלכות ש-ד-י. הנלחם במלכות שמים עליו להימחות לעד, והתפקיד הזה מוטל עלינו. עניין מחיית עמלק גם קודם במידה מסויימת לבנין בהמ"ק, מכיוון שיישובן של ישראל על אדמתן לא הושלם עד הכרתת זרע עמלק. (עליו לשון לעצמו פרשה זו היטב, כי היא עומדת בניגוד מוחלט לתפיסת העולם המערבית הקולקלת של 'חיה ותן לחיות'. ליברליזם מסוג זה כבר גבה מחיר כבד מעם ישראל בכמה הזדמנויות, כמו החמלה על אגס שהביאה אותו - לאחר כמה דורות - למצב קריטי. לנו במיוחד יש להפנים את המסר האמור בפרשה זו, ודווקא בגלל החפשיות והערכים המוקלקלים השולטים היום).

בפרשת פרה אנו לומדים דבר חדש. אדם נטמא בביתר גמור, ובמקרים מסויימים אפילו מצוה ליטמא. בכל זאת אסור הוא ליכנס למקדש ולאכל בקדשים עד אשר יטהר! דבר זה מלמד אותנו על יחסי הקרבה והרוממות הגדולים בין ישראל לאביהם שבשמים בזמן גילוי הכבוד.

בפרשת החודש לומדים אנו על מעלתם של ישראל מקדשי החדשים וחודש ניסן בראש - כי בו יצאת ממצרים! וכדברי הרמב"ן הידועים שניסן נהיה ראש חדש ע"י יציאת מצרים. בלב הענין קרבן פסח, כמובן, הראשון שהקריבו ישראל במצרים, וכן לדורות היו הקרבן היחיד שביטולו נוגע לכרת.

הלא ידעתם אם לא שמעתם? בקרוב ייגנו הלוח העברי לעד! בחנויות הספרים ובזכוכי בלוי יהיה ניתן להשיג רק לוח על פי חדשי החמה, מה שאנו קוראים לו 'לוח לועזי'! אין זו גזירה חדשה של ממשלת הזדון, אלא מצוות עשה מן התורה לקדש כל חודש בפני עצמו ע"פ ראיית המולד, בבית דין הגדול שבבשנת הגזית, כי מצוין תוצאת תורה. היכונו היכונו...

נמצא, כי אע"פ שעיקר קריאת הפרשיות הוא המצוה המעשית שבכל אחת מהם. מכל מקום גם כשאין בידינו לקים בפועל - תקנת חכמים קיימת בכל התוקף, כי נשמת הדברים לא בטלה. אנו צריכים לשוב מידי שנה ולשנן לעצמנו את הדברים.

בל נשקע בדמיון כזבים כאילו האדם חי לעצמו, ומתקן רק לגרמיה בתורתו ובמצוותיו. חלילה חלילה! שלומות ישראל אך ורק בצורת אומה המתוקנת לפי סדרי תורתנו הקדושה, ויה"ר שזנכה לכך בקרוב בימינו.

בסיעתא דשמיא נוסד קו "קול מהיכל" בכדי לקדם ולסייע לעניינים אלו, חובות הלבבות בצפייה האמיתית לבנין ביהמ"ק, ועסק ההלכה בעניינים הנוגעים לכל איש ישראל בזמן הבית.

מס' הקו: 077-2115136

כולנו תקוה לתכלית העולם - "מקדש ד' כוננו ידיו - ד' ימלך לעולם ועד", בב"א.

עיקר דיני נתינת מחצית השקל במקדש

הגאון רבי שמשון הלוי דינר שליט"א • מתוך שיעור שימסר אי"ה (בשלוחה 4) לקראת שבת פרשת שקלים

זמן נתינת מחצית השקל, ו"א מתחילת חודש אדר (רש"י ערכין ד' א' ותוס' קידושין נ"ד א' ד"ה מועלין, וכתובות צ"ט א') ו"א מט"ו אדר (מבו' בר"ח מגילה כ"ט ב' וברמב"ם פ"א משקלים ה"ט, ע"י שקל הקודש שם ס"ק ט'), ובשנה מעוברת נותנים באדר שני (ירושלמי ריש שקלים).

כל איש מישראל מבן עשרים ומעלה חייב במחצית השקל (לדעת רוב הראשונים בפ' כי תשא ובשקלים פ"א מ"ג) [לדעת אלו אולי רק עד גיל 60, (שקל הקודש בביה"ל פ"א ה"ז)], ודעת הרמב"ם (פ"א ה"ז) שמבן י"ג ומעלה חייבים במחצית השקל.

שיעור הנתינה לדעת הרבה ראשונים (רא"ש שקלים פ"ב מ"ד בפ' הב' ועוד ראשונים שם, רמב"ן פ' כי תשא, ראב"ן פ"א משקלים ה"ו) שיעור י"ב מעות, שהוא שפ"ד פרוטות, כיום אדר א' תשפ"ב קרוב ל-30 ש, ואם רואים ב"ד צורך להוסיף מוסיפים.

לדעת הרמב"ם (פ"א ה"ו) שיעור הנתינה הוא מחצית מהמטבע של אותו הזמן, שהוא לדעת החזון איש (חור"מ סי' ט"ז ס"ק ט"ז) מחצית מהמטבע היותר גדול, לפ"ז לפי ערך זמנינו הוא 100 ש, שהוא מחצית מ-200 ש, (לפמ"ש" החזו"א דמאי סי' ג' ס"ק י"ג) דגם שטרות של זמנינו נחשבים מטבע מעיקר הדיון, [וצידד החזו"א דאולי סגי במחצית מטבע הקרוב יותר ל"ב מעות, ולפ"ז בזמנינו הוא 50 ש, שהוא מחצית מ-100 ש, וקרוב יותר לשיעור 30 ש הנ"ל].

גם בני חו"ל נותנים לפי מטבע היוצא בארץ ישראל (שקל הקודש בביה"ל פ"א ה"ו)

נחלקו הפוסקים אם צריך להביא הכל במטבע אחד, כגון אם שיעורו 100 ש, האם צריך כל אחד להביא שטר של 100 ש, או שאפשר להביא 2 שטרות של 50 ש, או 10 מטבעות של 10 ש וכד', אבל לבנו"ז אפשר להביא מטבע שלם - שטר של 200 ש ולקבל עודף 100 ש, או להביא 2 אנשים יחד שטר של 200 ש (כמבו' במשנה פ"א מ"ד).

י"א שלאחר ביאת משיח צדקנו עתידים לשקול "שקל שלם" (משעה ורקח רבי אלעזר ורקח על מסכת שקלים, ודברי מהרי"א למהרי"א אסאד זצ"ל, ע"ש הטעמים).

מלבד מחצית השקל יש חייב "קלבון", יסוד תקנת קלבון ו"א שהוא משום שכר חילוף, ו"א להכרע, דשמא המטבע חסירה מעט ואין במטבע מחצית השקל.

לדעת הרמב"ם מי שנותן שיעור מחצית השקל מדוייק פטור מקלבון, ורק כששני אנשים מביאים יחד שקל שלם (להנ"ל 200 ש), נותנים קלבון, ולדעת שאר ראשונים כל אחד נותן קלבון, וגם שנים שמביאים יחד מביאים רק קלבון אחד לשניהם, ולכו"ע הנותן שקל ולוקח עודף חצי שקל נותן שתי קלבונות (משנה פ"א מ"ו).

שיעור הקלבון הוא א' מכ"ד משיעור מחצית השקל שנותנים (מבו' ברמב"ם פ"ג משקלים), כגון אם שיעור מחצית השקל הוא 100 ש, שיעור קלבון הוא 4.167 ש.

מעמידים שני שופרות [כעין קופות צדקה בצורת שופר צר מלמעלה ורחב מלמטה] במקדש (מלבד שאר שופרות שבמקדש, וכן בירושלים מחוץ למקדש, על אחד מהן כתוב "תקלין חדתיין" ועל השני "תקלין עתיקין", משנה פ"ב מ"א). את המחצית השקל של שנה זו מניחים בשופר של "תקלין חדתיין".

הרוקחים שאינם באים לירושלים מפרשים מחצית השקל ושולחים אותם ע"י שלוחים, ו"א שמניחים שופרות בכל מדינה ומדינה ותורמים לתוכם (רמב"ם שם), ושולחים אותם ביד שלוחים למקדש, ויחנך שבבית שלישי יוכלו להעביר לגזברים העבירה בנקיאת או בכרטיס" אשתיא וכד', והגזברים יזכו שקלים לכולם (כמבו' בתוספתא המובא בב"מ נח. שמוכים עבור אלו שעדיין לא הגיעו למקדש וכד').

אם יבנה ביהמ"ק בחודש אדר יצטרכו לשקול ב' פעמים אחד עבור חודש אדר (ששייך לשנה שעברה) ואחד עבור חודש ניסן הבא, (ויש מפרשים כן בפיוט למוסף פ' שקלים "אורו פניך עלינו אדון נשא" וישק"א אשא בבית נכון ונישא", היינו שנוכה כבר בחודש אדר הזה לבנין ביהמ"ק ונשקול שקל שלם דהיינו ב' מחצית השקל), את של שנה שעברה מניחים ב"תקלין עתיקין", ואת של שנה זו ב"תקלין חדתיין".

בשעת נתינת מחצית השקל י"א שמברכים: אקבו"ל לתת מחצית השקל (תש"ר"י בר יקר ח"ב עמ' ע"ג), אמנם בתש"ה הרשב"א (סי' י"ח) כתב שאין מברכין על נתינת מחצית השקל, משום

שאינו נותן משלו אלא ד' יתברך זיכה אותו להקדש ע"ש, וכן דעת הר"י בן פלט (הובא באבודרהם שער ג').

ויש להסתפק אם מברכים "שהחיינו" בשעת הנתינה, והנה לדעת הרשב"א שאין מברכין ברכת המצוות, י"ל דגם שהחיינו אין מברכין, (כמש"ש המהרש"ל (סוכה מו). דאין מברכין שהחיינו על מצוה שלא נתקנה עליה ברכה, ובהגהות חת"ס (אור"ח סי' תרצ"ב) כתב דזה גם כוונת המג"א (שם) לענין משלוח מנות), אבל לדעת ר"י בר יקר יש להסתפק כ"ל.

ולכ' תליא בפלוגתא ראשונים בטעם דנוהגים שאין מברכין שהחיינו על עשיית סוכה אלא על ישיבת סוכה, דברא"ש (ריש פסחים) כתב משום שעשיית סוכה אינה אלא לצורך הישיבה, וכתב דמה"ט אין מברכין על בדיקת חמץ לפי שהוא צורך החג, וכ"כ האבודרהם (בסדר תפילות של חול ש"ג עמ' י"ז) לענין ספירת העומר דאין מברכין שהחיינו כיון שהספירה אינה אלא לצורך העומר ביכורים, וכ"כ הארוחת חיים (הל' ברכות סי' ע"ג) לענין ספירה"ע, וכן לענין ביעור חמץ שאין מברכין שהחיינו משום שעיקר הביעור חמץ כדי לאכול מצה, לפיכך אין לברך עד אכילת מצה, ולפ"ז לכ' ה"ה בזה אין לברך שהחיינו לפי שהוא לצורך הקרבנות, אמנם הב"י (אור"ח סי' תרמ"א) הביא בשם המרדכי דהטעם משום שאין כל א' עושה סוכה לעצמו אלא א' עושה עבור כמה אנשים, ועדיף לברך בשעת ישיבה כדי שכולם יברכו, ובקרבן נתנאל (ריש פסחים סי' י' אות י') כתב דמה"ט אין מברכין בבדיקת חמץ שא' בודק אלא לביל פסח שכולם יכולים לברך, ולפ"ז בשקלים מסתבר טפי לברך שהחיינו בשעת נתינת שקלים שהוא מצוה על כל אחד ואחד.

אך יש לדון אם דבר שיכול לקיימו בכל ימות השנה אלא שיכול לעשותו רק פ"א בשנה אם שייך ע"ז שהחיינו, ואולי יש לתלות בפלוגתא הראשונים לענין מילה, דלדעת הרמב"ם (פ"א מברכות ה"ט) מברכין שהחיינו משום שאינו מצוי בכל עת, ולדעת (הר"ן פ"ד דסוכה) אין מברכין שהחיינו משום שאינו תלוי בזמן, דיכול לקיימו בכל ימות השנה, אמנם לסוברים דזמנו לכתחילה באדר ואין להקדימו או שאין לאחור (חזו"א סי' כ"ח ס"ק י"ב בדעת הרמב"ם, ועוד אחרונים) י"ל לא הר"ן יברך שהחיינו.

מחייט עמלק לפני בנין בית המקדש

הגאון רבי נחמן יוסף וילהלם שליט"א • משפיע בישיבת חזון נחום - ב"ב • מתוך שיעור שימסר אי"ה (בשלוחה 3) לקראת פרשת זכור

מגילת אסתר כשמה, מגילה של הסתר, כל עניניה מוסתרים. כלפי חוץ נראה שנכתבה על הגזירה להשתחית ולהרוג את כל ישראל, אך מבחינת הפני השטח באמת התחולל בה מאבק אינטימי בין בית המקדש השני שיזם פקידתו קרב והולך. כל משתה אחשוורוש היה 'כשבתו על כסא ממלכתו' וביארו חז"ל (מגילה יא): שרק כאשר נודע לו לפי חשבונות המוטעה, שבית המקדש לא יבנה עוד, הרגיש את עצמו בטוח לשבת שאנו על כסאו. ואז ערך משתה, הוציא את כלי המקדש לבש בגדי כהונה, קרא לשירי מרס, מרסנא, ממוכן על שם עבודת בית המקדש (מגילה יב:) והיינו שהעמיד את עצמו ח"ו במקום המקדש ועבודתו.

ועל כך נדונו ישראל איך ראו כל זאת וליבם לא התפלץ בקרבם, ולא עוד אלא שנהנו מסעודתו של אחשוורוש.

נושא בית המקדש והחשש מבנינו המשיך להטריד את מנוחתו של אחשוורוש עד שכאשר אמר (אסתר ה, ג) מה לך אֶסְתֵּר הַמִּלְכָּה וּמָה בְּקִשְׁתְּךָ עַד חֲצֵי הַמִּלְכוּת וּיָנִיתִי לָךְ, התכוון כדברי חז"ל (מגילה טו:) עד חצי המלכות, ולא דבר החוצץ למלכות, והוא בנין בית המקדש.

והדבר פלאי, שהרי באותה שעה לא ידע עדיין אחשוורוש כלל שאסתר היא מישראל, ומדוע חשב שתבקש על בנין בית המקדש.

אלא שהחדרות רדפו אותו, ותמיד חשש, בדק, שבית המקדש עומד להיבנות - וזה יחצוץ בינו ומלכותו. כי מציאות גילוי השכינה בעולם נוגדת את מלכות אחשוורוש שהייתה מיוסדת על גשמיות ונהנתנות בהמית.

גם כל פעולות המן היו כנגד בית המקדש, כמובא בחז"ל (סדר עולם פכ"ט) שבנו שמישי הוא ששלח כתב שטנה לעכב את בנין בית המקדש שהתחיל אז להיבנות לפי רשיון כורש.

וזה שאמרו חז"ל (תנחומא תצא) רַבִּי בְּרָכְיָהּ פָּשֵׁם רַבִּי אֶבְיָא בְּרַהֲנָא אֲמַר, קָל זַמְן שְׁטַרְעוּ שֵׁל עֲמֵלְקָא מִן, קְאָלוּ בְּנֵי מִסְפָּה אֶת הַפְּנִים. אֲבָד זַרְעוּ מִן הָעוֹלָם, לֹא יִבְנֶנּוּ עוֹד מוֹרֵךְ (ישעיה ל, ל). רַבִּי לֵוִי אָמַר רַבִּי אֶבְיָא בְּרַבִּי הֵינָא אֲמַר, קָל זַמְן שְׁטַרְעוּ שֵׁל עֲמֵלְקָא בְּעוֹלָם, לֹא הָשֵׁם שְׁלָם, וְלֹא הִפְסָא שְׁלָם. אֲבָד זַרְעוּ שֵׁל עֲמֵלְקָא, הָשֵׁם שְׁלָם וְהִפְסָא שְׁלָם. מַה טַּעַם. הַאֲיִב תָּמוּ

חֲרָבוֹת לְנֶצַח וְגו' (תהלים ט, ז). מַה פְּתִיב אֲתָרְיִי, וְהָ לְעוֹלָם יֵשֵׁב פּוֹנֵן לְמִשְׁפַּט פִּסְאָו (שם פסוק ח), הֲרֵי הָשֵׁם שְׁלָם וְהִפְסָא שְׁלָם. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רָצוֹן.

והינו שבית המקדש הינו המקום של גילוי פנים בפנים, ובו בחר להקדיש את שמו שם, והוא כביכול בחינת ה'כסא' של הקב"ה בעולם.

ואילו עמלק מכסה את הפנים, והוא מקור הסתר, ולכן אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק.

הריגת המן והעמלקים - הכנה לבית המקדש

כנגד זה כל זה נס פורים וכוליו המן ובניו מורע עמלק היה הכנה לבנין בית המקדש השני, וכדרך ששינוי במסכת סנהדרין (כ:)

שֵׁלֶשׁ מֵאוֹת נֶצְטוּ יִשְׂרָאֵל בְּכִינִסְתָּן לְאַרְצָא, לְהַעֲמִיד לְהֵם מַלְכָא, וְלְהַכְרִית זֵרְעוֹ עֲמֵלְקָא, וְלְבַנּוֹת לְהֵם בֵּית הַבְּחִירָה.

ענין זה התחיל במלחמת עמלק הראשונה שבה מינה משה רבינו את יהושע להילחם בעמלק, כמו שכתוב (שמות יז, ט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה שְׂמֵךְ לָנוּ אֲנָשִׁים, וּמַקְשִׁים מְדוּעַ הוֹטַל תַּפְקִיד זֶה דוּקָא עַל יְהוֹשֻׁעַ.

ומובא בשם הגרי"ז דהנה חז"ל (סנהדרין כ:) אמרו שלושה דברים נצטוו ישראל בכניסתם לארץ למנות מלך לבנות בית הבחירה ולמות זרעו של עמלק, ולכן מוטלת חובה זו על יהושע שיכניס את ישראל לארץ ישראל, וישלים המלאכה.

עוד איתא במדרש שמינה מינה אותו בזה את יהושע למלך. כמרומנו בלשון 'ושים באזני יהושע', שהוא לשון מלכות כמו שכתוב 'ושים עליך מלך', וכאמור שזה הסדר הראוי למנות מלך להכרית זרעו של עמלק.

זו הסיבה שלפני שישראל עמדו להיכנס לארץ ישראל חזרו עמלק להילחם בהם שנאמר (במדבר כא, א) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עֲרָד יֵשֵׁב הַגִּבְעָה פִּי אֶת יִשְׂרָאֵל אֲדָרָךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבֶּה מִמֶּנּוּ שִׁבְעִים. והיו אלו עמלק שדברו בלשון כנענים, כמו שפירש רש"י 'ועמלק מעולם רצועת מרדות לישראל, מיומן בכל עת לפורעותו'. כלומר שכאשר הרגיש עמלק שתיקון השלימות של ישראל בבנין בית הבחירה

מתקרב, באו להילחם בישראל. ולכן הוטל גם ענין זה על שאול המלך לכולות את עמלק, וכיון שלא קיים זאת הפסיד את המלוכה, לפי שזה עיקר תפקיד מלך ישראל.

מלך בימי מרדכי

והנה לפי סדר זה כאמור, צריך להעמיד מלך לפני מחייט עמלק, וקשה איך קיימו ישראל בימי אחשוורוש והמן 'מחייט עמלק', בלא מלך.

מבאר הש"ם משמואל': בכתבי האריז"ל איתא בטעם הדבר שצריך מלך למחייט עמלק כי למאבק ב'ראשית גויים עמלק' צריך אחדות של כל קומות ישראל, וזה מתקיים ע"י המלך שמאחד את כולם בהיותו לבש של כל ישראל. אמנם בפורים התקיימה האחדות ע"י המן שהיה צורך כל היהודים, צורר לשון 'צרו'ר', שע"י הגזירה איחד את כולם. ומזה קבלו את הכח למחות זרעו של עמלק. וכן מכח זה יכלו לבנות את בית הבחירה הוא הבית שני.

נמצא שגם בזה נתקיים בהמן הפסוק (תהלים ז, טז) בּוֹר פָּרָה וַיִּחַפְּרוּהָ וַיַּפֵּל בְּשִׁטָּת יַפְעָלָהּ, שביגזירתו גרם לאחדות, ובכך יצר את התנאים של מחייט עמלק.

ואיתא במדרש (אסת"ר י') וּמִדְרָכִי יֵצֵא מִלְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ מְלִכּוּת וְגו', רַבִּי פִּינְחָס אֲמַר מִלֶּךְ מִדְרָכִי עַל הַיְהוּדִים, מַה הַמֶּלֶךְ לֹבֵשׁ פּוֹרְפִרִין, קָרָן מִדְרָכִי לֹבֵשׁ פּוֹרְפִרִין. וביערות דבש' תמה מה צריך היה מרדכי להיות מלך, מה לו ולכבוד המדומה הזה שלבסוף פירשו ממנו סנהדרין, ומבאר שעשה כן כדי שיוכל להכרית זרעו של עמלק ולבנות בית הבחירה.

ושכנתי בתוכם

משמעות ענין זה שייך גם בפרטות בסדר העבודה של יהודי, שלפני שמכרית את נקודת ה'עמלק' בקרבן צריך להיות מלך על עצמו. ואז בראו כוחות נפשו יכול לנצח את עמלק. וזה נרמז בפסוק 'וְהִנֵּה בְּהִינִי ה' אֶלְלִיקָד לֶךְ מִקֵּל אִיבְיָהּ מִסְבִּיב' היינו שהאדם ימלוך על עצמו, ואז יוכל להילחם בעמלק. ואז נזכה להשראת השכינה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, ותגלה ותראה מלכותו ית' עליו בזמן קרוב.

הלכות קידוש החודש

הגאון רבי נועם אלימלך ארן שליט"א - כולל חזו"א • שיעור ראשון מתוך הסדרה - בשלוחה 1/8

עוד תיאור נפלא יש בירושלמי ר"ה פ"ק ה"ג, מה קורה בשמים - "ר' חמא ב"ר חנינא ור' הושעיא וכו' וחורנה אמר - אי זו אומה כאומה הזאת, בנוהג שבעולם, השלטון אומר הדין היום והליסטים אומר למחר הדין, למי שומעין לא לשלטון? אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אמרו ב"ד היום ראש השנה, הקדוש ברוך הוא אומר למלאכי השרת העמידו בימה, יעמדו סניגורין יעמדו קטיגורין, שמארו בני היום ראש השנה. נמלכו ב"ד לעברה למחר, הקדוש ברוך הוא אומר למלאכי השרת, העבירו בימה, יעברו קטיגורין, שנמלכו בני לעברה למחר. מ"ט 'כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב' (תהילים פא ה) אם אינו חוק לישראל כביכול אינו משפט לאלהי יעקב. ועיי"ש כמה משלים על מסירת כח התורה לעם ישראל.

ולפי מאי דחזינן שמשירת כח התורה לכלל ישראל, מתגלה באופן מיוחד במצווה זו של קה"ח שנצטוו ישראל. זוהי המצווה הראשונה שנצטוו ישראל במצרים, ויוצא עוד שכל יציאת מצרים שאמר הקב"ה למשה 'החדש הזה לכם ראש חדשים - ואמר לו כזה ראה וקדש, ועמד משה וקידש את חדש ניסן, ואמר לו הקב"ה ב"ד ניסן תעשו את הפסח, ובט"ו אני מוציא את עמי" מצרים, הרי אם לא היה קובע משה רבינו שהיום ר"ח, הרי לא היה יום י"ד וט"ו, והיה מתרחש עיכוב בכל יציאת מצרים, שהרי הקב"ה ציווה שישראל יקבעו את הזמן, וע"כ גם תיקנו חז"ל לומר 'מקדש ישראל והזמנים' שישראל הם אלו שמקדשים את הזמנים. ומעתה מובן מדוע מצווה זו היא ראשונה, וכפי שפירש"י שלא היה צריך להתחיל את התורה אלא מה'חדש הזה לכם', אלא משום ש'כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים' וכו', נכתב כולן בסדר התורה כפי שנכתב, וע"כ בתוך סיפור הדברים מתאים שיתבנו המצוות האחרות בהקשר המתאים לתקופה המתוארת, ובמסירת התורה ניתנו לפי סדר זה. אבל ביסוד הדברים המצווה הראשונה היא מצוות קידוש החודש, מצוה שבה מתגלה המציאות שישראל ואורייתא חד הוא ושהבראה כולה מנוהלת על ידם - וכמש"כ בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית ישראל שנקראים ראשית.

לו סדר שונה מנה מצווה זו כמצוות עשה קנ"ג. אמנם רש"י בתחילת ספר בראשית מביא את דברי חז"ל "אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום (תהלים קיא ו) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל למה אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו". עכ"ל.

מבואר ברש"י שהמצווה הראשונה שנצטוו ישראל היא מצוות קה"ח. [ובשפ"ח ביאר שזו מצווה ראשונה שנצטוו בה ישראל כרבים, משא"כ מילה וגיד הנשה שלא נצטוו בהם אלא יחידים, וכל זמן שלא נצטוו בהם כל ישראל אינם נחשבות מכלל מצותיה].

ויתכן לומר שאפשר להגדיר את מצוות קה"ח - כראשונה במעלה, שבשעה שהקב"ה ציווה 'החדש הזה לכם ראש חדשים' נתגלתה אז המציאות של ישראל ואורייתא חד הוא - ודוקא במצוות קה"ח התגלתה כל המציאות של 'איסתכל באורייתא וברא עלמא' שטמונה בענין זה, שישראל הם אלו שקשורים ב'ברא עלמא' וכפי שיבואר.

הש"ך ב"ד הל' וסותו ס"י קפ"ט סקי"ג מביא להלכה 'שכל מה שב"ד שלמטה עושים ב"ד שלמעלה מסכימים עמהם דכתיב אשר תקראו אותם אשר תקראו אתם במועדם ואף בחידושי הגוף כן', ומביא מהירושלמי (נדרים פ"ו ה"ח) "א"ר אבין 'שקלא לא-לקים עליון לא-גומר עלי' (תהילים נג ג). בת שקלא שנים ויום אחד נמלכו ב"ד דין לעברו בתולין חוזרין ואם לאו אינן חוזרין". ולעיל שם מובא, "רב הושעיה, כד הוה מקבל שהדיא בעין טב, הוה אמר לון - הוון דיעין כמה עדות יוצא מפיהם. [פני משה - מלקות למחללי יו"ט. קה"ע - השלוחים מעידים שקר (וצ"ב אמאי הוי עדות שנקר הרי אחר שקבעו ב"ד אפי' מוטעין, הרי היו"ט נקבע בזמנו). כמה שכן בתים יוצא מפיהם.]-דהיינו ע"פ דיבורם איכא נפק"מ לדיני ב"א לחברין] אמר ר' אבינא אין, כך הוא אפילו דיני נפשות [- לענין קטנה שבתוליה חוזרין]."

הרמב"ם מנה את מצוות קה"ח כמצוה אחת, וכפי שמקדים בתחילת חיבורו: "מצות עשה אחת והיא לחשב ולידע ולקבוע באיזה יום הוא תחלת כל חדש וחדש מחדשי השנה". עכ"ל. ויש קצת להעיר, שבתוך הלכות אלו מדבר הרמב"ם גם בעניני עיבור השנה. והנה כל עניני קה"ח נתפרשו במסכת ר"ה, אבל יש גם נושא של עיבור השנה שמבוארים יותר במסכת סנהדרין, וגם הם חלק מהמצווה, ובסה"מ במצוות עשה קנ"ג מגדיר הרמב"ם "שציוונו לקדש (או לפי גיסא אחרת 'לחשב') חדשים ושנים". הרי שעכ"פ גם עיבור השנה הוא חלק מהמצווה.

הרמב"ן מונה אותם להדיא כשתי מצוות, מצוה אחת של קה"ח, ומצוה אחרת של עיבור השנה שנלמד מהפסוק 'שמור את חדש האביב', שאנו צריכים לדאוג לכך שחג הפסח יחול דוקא באביב זוהי מצוה אחרת נפרדת.

יש מצוה נוספת שהרמב"ם טוען שלא ראוי למנותה כמצווה, ומשיג בזה על הבה"ג, ויש כמה ממוני המצוות כהיראים והסמ"ג והסמ"ק, וכפי שהביא אותם בספר 'שקל הקודש' בהקדמה, שחולקים ואומרים שיש מצוה מיוחדת של חישוב תקופות ומזלות.

דובריהם מיוסדים על דברי הגמ' בשבת (עה). "אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: כו' והידוע לחשב תקופות ומזלות ואינו חושב - אסור לספר הימנו. אמר רבי שמעון בן פיזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא: כל הידוע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב - עליו הכתוב אומר ואת פעל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן: מנין שמצווה על האדם לחשב תקופות ומזלות - שנאמר ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים - הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות". מצינו שיש שלש מצוות הקשורות להלכות אלו.

חשיבות מצווה זו

יש מקום להקדים במעלת חשיבות מצווה זו, ומהי מידת המרכזיות של המצווה. בספר החינוך שמנה את המצוות לפי סדר הפרשיות, מנה את מצוות קה"ח כמצווה הרביעית לאחר מצוות פריה ורבייה, מילה וגיד הנשה. וברמב"ם שיש

כי מציון תצא תורה

הגאון רבי רפאל הכהן קוק שליט"א • מתוך שיעור שיסור א"ה (בשלוחה 3) לקראת פ' החדש

ל"ב שבטים - ומחובת לשמים ב"ב מזלות [אד"א פ' תצוה], ו"אנ"י- הוא יעקב, שהאבות הם השרשים, כדרגת שמים המשמיעים לארץ. וכן קדושת ציון המתפשטת בכל א"י עיקרה במקום הארון ששם לוחות הברית שהוא עיקר השפעת השמים שהם השמים כסאי להש"ת שהתחיל במעמד הר סיני 'מן השמים השמיך את קולו'.

ונקבע ענין הר סיני בלוחות הנתונות בארון, ששם מתחבר להאיר בארץ ע"י עמידת הארץ כמקום אליו, והלוחות נקראים לוחות הברית בזכות יוסף כדאיתא בזה"ק, וקבע הש"ת שהנהגת העולם לפי התורה, בהשפעתו דרך השמש והירח תהיה במקום קדוש זה, ששם מתחברים שמים וארץ הש"ת וכנס". וקנאה שיכת בזה שהגוים רוצים להפריד חיבור הארץ לשרשה.

ובמהרה יקנה ה' לציון קנאה גדולה, ואז יחזור בגלוי 'כי מציון תצא תורה' בקביעה והנהגה של שמים וארץ בב"א.

וכתב הרמב"ם בסה"מ עשה קנ"ג שגם אם אין חכם בא"י הקידוש מתיחס לציון - ע"י שלעולם נשארו בה איזה יהודים שהם מקיימים החדשים, וביאר בס' מקרא העדה שהיושבים בציון ממנים את החכמים דחז"ל לקבוע, אך כשיש חכם בא"י אין ממנים אותם לכן גם לא חל דיבעד.

ונראה בהבנת הענין, דמציון הוא העיבור שהוא מושרש בתלום יוסף 'נהג השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחיים לי', וידוע מהג"ר, שציון יוסף שוים במספרם - קנ"ו, וכן קנאה קנ"ו - קנאתי לציון קנאה גדולה, וכן יוסף ו'יקנאו בו אחיו', וביאורו שיוסף הוא צדיק יסוד עולם המשביר לכל הארץ שמחבר שמים וארץ מביא את שפע השמים לארץ, והוא 'כי כל בשמים ובארץ' - מידת יוסף כידוע, שהנהגת שמים וארץ תלויה בחיבורם.

יעקב אבינו ע"ה אמר ליוסף "הבוא נבוא אני ואמך ואחריך להשתחות לך". השבטים הם עמידת הארץ המחולקת

הגמ' בברכות סג: לומדת מפסוק זה לגבי קידוש החודש שאין מקדשים אלא בא"י, אא"כ אין גדול ממנו בא"י. הצ"ח מבאר ש"יצא תורה" משמע שכאן מתחדשת התורה, וזה ש"ך במיוחד לקידוש החודש שנאמר בזה אתם, דַּבְּרֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֵד ה' אֲשֶׁר־תִּקְרָאוּ אֹתָם - אתם אפילו שגוגין ומוטעין, שנתן הש"ת להם כח להיות קובעים ומחדשים תורה [וכ' שם שבעיבור שנה אין דין אפי' מוטעין, אך המנ"ח הוכיח שגם בעיבור שנה אומרים אפילו מוטעין כדאיתא בספרא].

יש דין נוסף בגמ' סנהדרין י"א: לגבי עיבור שנה, שהוא דוקא ביהודה, מדכתיב 'לשכנו תדרשו', כל דרישה אינו אלא בשכנו של מקום, ודין זה דיהודה הביאו הרמב"ם רק כלפי עיבור שנה והוא דין לכתחילה. המהרש"א בברכות נקט שהוא רק בזמן המקדש שיש שכניה, אך מהרמב"ם משמע דגם למ"ד לא קדישה לע"ל מעברין ביהודה דווקא. ובשיעורי הגר"ש סנהדרין יא הוכיח דכבר נהג כן בזמן האבות.

קרבנות המילואים (להפטר פ' החדש)

הג"ר שלמה צביין שליט"א - כולל חזו"א • (שיעור מפורט בענין יוסר א"ה לקראת פ' החדש בשלוחה 4)

וזה ודאי נוהג לדורות כל פעם כשבונים מזבח חדש. ב' פר חטאת לכפר על המזבח וזה מצינו להדיא שנהג בימי משה, וינהג לעת"ל. ג' א' המלואים לקדש את הארון ובניו, וזה יתכן שיצטרכו שוב כשיקונו לתחיה"מ [ע"ש מה שהביא מיומא ר' ע"ב]. ד' שאר הקרבנות המרובים כמו שהקריבו הנשיאים וכמו שהקריב שלמה, ובוזה יל"ד אם עיקרם חובה לדורות או רשות וע"ש.

ובמשך חכמה וכו"כ הנצי"ב בהעמק דבר פ' בהעלותך (ויותר באריכות בפ"י לספרי) דפשטיה דקרא 'וביום שמחתכם וגו' ותקעתם בחצוצרות' - קאי על יום חנוכת המזבח שהוא יום שמחה לישראל מדאורייתא, וכן מצינו בחנוכת הבית שתקעו בחצוצרות עיי"ש.

ויה"ר שנוזה לחנוכת הבית וחנוכת המזבח במהרה בימינו ובעבודת בית המקדש נשמח כלנו בב"א.

שם. אמנם הרד"ק כאן צדד דהקרבן האמור שם יהיה בשבעת הימים מכ"ג באדר עד ר"ח ניסן וכמו שה"ז י' ימי המילואים במשך, וכ"כ המלבי"ם.

הבה"ג מנה מצוות חנוכת המזבח במנין תרי"ג מצוות, והק"ה הרמב"ם בסה"מ פרש ש'ג' דאין למנות מצוה שאינה נוהגת לדורות. ועי' ברמב"ם ש"ם [ובקצרה בס"פ נשא] שכ' דבאמת עיקר מצוות מלואים נוהגת גם לדורות, ושיעור הקרבנות אינו קבוע אבל עיקר המצוה נוהגת לדורות ע"ש באריכות, וע"ע במגילת אסתר שם ובס' זוהר הרקיע [הועתק במהד' פרנקל עמ' קז-קח] משכ' בזה. [ולפ"ד הרמב"ם כל הקרבנות הנ"ל הם הוראת שעה ואין להם מקור מדאורייתא].

העולה מדברי הרמב"ן דמצוות המלואים כולל ד' ענינים. א' חנוכת המזבח עצמו וכמו ששינוי [מנחות מ"ט]. אין מנחמים את המזבח אלא בתמיד של שחר,

בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר וגו'. במנחות מה א"ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה, רב אשי אמר מילואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה. הרמב"ם כתב (ספ"ו ממעה"ק) כל שיעורי הנסכים האמורים בס' יחזקאל ומנין אותם הקרבנות וסדרי העבודה הכתובים שם - כולם מלואים הם, ואינם נוהגים לדורות אלא הנביא ציוה ופירש כיצד יהיו מקריבים המלואים עם חנוכת המזבח בימי המלך המשיח כשיבנה בית שלישי [ובלח"מ הק' דבגמ' אמרו בימי עזרא והרמב"ם כתב שיהי' לעתיד לבא, ע"ש מה שתי' וכ"כ הרד"ק ביחזקאל מ"ג כ"ה, ובשטמ"ק מנחות שם אות ד' כתב שילוח היו זוכים היו מקריבים בימי עזרא].

ולעיל מ"ג י"ח (פס"ק תצוה) "אלה חקות המזבח ביום העשותו וגו' פר בן בקר לחטאת", ומדברי רש"י כאן מבואר שהוא אותו פר חטאת האמור כאן, וכ"כ הרד"ק